

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 лепта

ЛИСТ ИЗЈАЗИ СВАКИ ДАН
ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 3 драхме, тромесечно 9 драх-
ме, годишње 36 драхме.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва: Хотел «Кавала»
(улица Александра Великог бр. 7.)

ТИРПИЦОВА ОБЕЋАЊА

Промашена очекивања

У последње време, када је немачки народ дошао до уверења, да је брз мир једина котва спасења за Немачку, учестале су опет изјаве немачких адмирала о сумаренској акцији. Извесни немачки листови, позивајући се на обећања команданта немачке флоте адмирала Тирпица, да ће сумаренска кампања нагнати Енглеску да закључи мир још пре августа ове године почели су упућивати озбиљне претворе владајућим класама, што народ држе у обмани и заваравати га на дама на скори мир. »Берлинер Тагеблат« аналисао је у једном чланку досадашње резултате сумаренског рата и показао је, да су они потпуно недовољни, да би се на њима могле заснивати какве наде. Комисија рајхстага за војне послове констатовала је у главном исто, и тражила је да се адмирал изјасни отворено и тачно, о досадашњим успесима сумаренске политике и изгледима за будућност.

Адмирал Тирпиц нашао се принуђен, да изиђе пред јавност са неколико изјава, које су још више разочарале немачки народ. Командант немачке флоте, који је пре више месеца дао формалне изјаве да ће до краја јула 1917. Енглеска бити сумаренима приморана да услед глади закључи мир, прелази данас са чудним цинизмом преко својих обећања и обраћа се народу са тврђењем, да »није могуће постићи тако брзо одлучне резултате и да је неодређен термин, када ће сумаренска акција моћи успети«. Сличне изјаве дао је Тирпиц и у самој рајхстагу. Он је тиме признао, да је сумаренска политика досад остала без резултата и да је њен успех проблематична ствар. Немачка штампа подвргла је врло оштрој и жучној критичкој речи адмирала Тирпица. »Берлинер Тагеблат« напао га је врло оштрим изразима, истичући опасност, која држави може загорзати од заваравача и обмана, нарочито кад се има у виду, да су не само адмирал кајзер и влада, већ и сам народ од успеха сумаренског рата искључиво очекивали победу у дугој и крвавој војни.

За нас је од важности, да се констатује ово интересантно признање Немачке, да је сумаренска акција промашила свој циљ. То ће учинити, да

морал немачког народа падне још више и да унутрашња криза централних сила, постане још акутнија.

Тирпицове изјаве дошле су само као потврда ономе, што смо ми већ раније знали и што је Савезнички адмиралитет потврђивао редовним статистикама торпедовања. Немачки адмирал вели, да се успех сумаренске кампање може обезбедити само тако, ако торпедовања бродова надмаше грађење нових лађа. Утврђено је пак, да је грађење нових бродова досад куди-камо надмашало торпедовања. За будућност је то осигурано још у већим, размерама утолико пре, што је критични период сумаренске кампање већ прошао. Са новим средствима против сумарена, овима је успех у акцији веома отежан, а постоји уверење, да ће се он новим микрофонским апаратима, којима се констатује кретање сумарена, и потпуно онемогућити. У сваком случају, поморски саобраћај текао је досад сасвим редовно, и то ће и даље бити. Транспортовање трупа и војних потреба на разне фронтове извођено је нормално упркос дејству сумарена и постигнути резултати најбољи су деманси успешне сумаренске акције. Осим тога број немачких сумарена знатно је смањен, пошто су многи од ових у поморским борбама уништени а за грађење и снабдевање нових средстава су у Немачкој постала недовољна.

Идеја, да се Велика Британија нагна глађу на закључење мира остала је само сан немачких пангерманиста. Она је постала смешна и илузорна, од како су и Седињене Државе интервенисале са својим неисцрпним поморским средствима. Поморска ситуација је данас таква, да и сами немачки листови изражавају неповерење у нова обећања свога адмирала и испољавају оправдано огорчење, што се немачки народ и даље вуче за нос.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Атина, 5. — Г. Наум бивши грчки посланик у Софији наименован је за главног директора министарства спољних послова.

Лондон, 5. — Отпочеле су јуче седнице Доњег Дома. 1. Лојд Џорџ је држао говор о ситуацији.

Берн, 5. — Аустријски и

мађарски министри држали су више заједничких седница на којима су разговарали о питањима која се односе на снабдевање земље. Познато је да се Мађарска противи одлицима заједничких намирница у Аустрији.

Атина, 5. — Сањаје се из сигурног извора да ће г. Венизелос ускоро отпутовати на запад или да се одмори или да се споразуме са савезничким владама о кооперацији грчке војске са савезничким трупама на солунском фронту.

Њу-Јок, 5. — Политички кругови у Монтевидеу тврде да је Луксбург, бивши немачки посланик у Буенос-Ајресу, саветовао у својим депешама, берлинску владу да проузрокује револуционарни покрет у Уругвају. Овај би покрет имао за циљ да збаци председника републике — Виеру — и да уништи странку Жозефа Батле-а која је симпатизирала споразуму.

ГРЧКА ШТАМПА

»Македонијас«

Британски триумф.

Последње енглеске победе у Белгији биле су страшни ударци за Немце. Данас пустишници мученичке земље гледају како полако измиче из њихових руку окрвављени плен, и како прегажена белгијска земља постепено повраћа своју слободу. Енглези напредују, истина полако, али стално, и руше сваку претпреку, а није много далеко дан када ће, као што је предсказао један енглески лист, Краљ Белгије, херојски Алберт, који је учествовао у искушењима свог племенитог народа, срећан и славан инсталирати се опет у Бриселу.

Ослобођење Белгије данас је једини циљ борбе енглеских трупа. Ова ослободилачка борба донеће с једне стране слободу белгијском народу, а с друге ће убрзати мир. И стога Немци дају очајан отпор у Фландрији. Они знају да ће се те добити решење ратне драме, и напуштају остале фронтове да би што више војске сконцентрисали тамо где ће се пресудити борба.

Али су већ немоћни да зауставе своје супарнике, и у страховитоме двобоју који очајно воде, они ће бити побеђени. То је отворено признао сам министар војни Форштајн, када је са трибине у Рајхстагу изјавио да је немачка војска изгубила свој морал.

И заиста! Нема више оне победничке војске из 1914. која у опијености победничкој не признаваше ни једног супарника. Данас у Фландрији стоје једна према другој две војске, од којих је једна надахнута светошћу своје борбе и уверењем у победу, а друга, као прост злочинац кога очекује казна, упиње се

да је избегне. Али неће умаћи судбина која је преба, и Немачка, коју радице унутрашња борба, због недела које је учинила према људском чланству, гледа у очајању како се према прикљаној Белгији појављује Немеза, богиња Освете, која тражи освету за обилно проливену крв у окрвављеној Европи. (Број 2065).

Пол-Луј

ПОКУШАЈ МИРА

Коментари енглеске штампе

Лондон, 5. октобра.

»Тајмс« пише поводом маневра аустро-немачког мира следеће:

Савезници врло добро знају да се боре ради уништења система који је натворио овај рат и који би фатално довео до новог још страшнијег конфликта, ако се сада рђава биљка изкоренена не ишчупа. До сада се Немци нису уверили да су бијени али су Савезници решили да покажу да могу тући Немачку. Ова одлука је врло важна за будући светски мир. Нема могућности за компромисе или за какво посредништво јер избор за зараћене државе састоји се у потчињавању или поразу. Немци могу имати мир сутра, усвајајући наше услове, признајући на тај начин пред целим светом да су бијени у борби коју супроузроковали. Они не могу имати мир под другим условима а Савезници ће увек одбијати да отпочну преговоре под каквим другим условима. У осталом није тешко разумети немачку тактику.

Немачки план је да се не компромитују, износећи тачне услове али међутим да успеју да се отпочну дипломатски преговори. Али је та замка доста груба да Савезници и Американци у њу падну. Они који желе мир морају говорити јасно и избегавати двосмислене маневре.

Лондон, 5. окт.

»Дејли Нјус« констатује да сви немачки листови, свакодневно, говоре о миру, што доказује да се немачки народ само о миру бави. Полузванични берлински листови признали су принцип независности Белгије и принцип накнаде штета које су проузроковане у тој земљи. Ове концесије не могу задовољити Савезнике, али оне показују слабост непријатеља. Ситуација у којој се Немци налазе приморала их да мало помало усвајају све наше захтеве.

ВЛАДА И »ЦРНА РУКА«

2.

Први период Балканског Рата учинио је да се »Црна Рука« скоро потпуно заборава. Шта више она јединствена једнодушност и подлет целог официрског кора и народа учинили су те се почело веровати да је некадашња прича о. т. зв. »Црној Руци« обична фантазија београдских новинара, који воле сензације и имају обичај да брбљају којешта. У ствари то се друштво само мало пригатило, али је постојало, полако у тишини и даље радило на веома разноврсне начине. Далеко би нас одвело да наводимо овде шта су све они тада у војсци и изван војске радили да спреме за се и своје људе и јавно мњење. У главном, можемо рећи, све се, с једне стране, сводило на лагано али систематско подцењивање Владиног рада и у спољашњој и унутрашњој политици, на сумњичење и клеветање појединих истакнутих људи из владе и странке. С друге пак стране хваљени су и уздизани њихови људи, како би им се у војсци и у народу прибавила потребна популарност. Прeko свега се тога, у овим приликама, прелазило као преко ситних и неозбиљних ствари.

Па ипак се одмах после првог периода Балканског Рата, осетило јаче да у војсци доста има нешто, и то нарочито чим су, после успешног рата, дошла на дневни ред нека лична официрска питања (унапређења и одликовања). Рат с Бугарима прекинуо је поново јаче интересовање за ту ствар, али одмах по закључењу мира отпочела је поново акција те организације, и то још јача него она 1911. године. Како су пак и политичке странке из опозиције тада против владе повеле борбу тако енергично и безобзирно као ретко кад докле, творци и чланови из поменутог друштва — како је на суду признао пок. Драгутин Димитријевић — настали су да ухвате везе с опозицијом и да је придобију за своју ствар и своје намере. Због тога су они употребили сва средства да у политичку борбу, која је иначе била жучна и безобзирна, унесу још више жучности и безобзирности, вешто и систематски дражећи противничке стране једну против друге. Главни је њихов циљ — оборити владу и у народу осумњичити честитост, озбиљност, савесност и родољубље владе, њених појединих чланова и чланова владине странке. Да се тај циљ постигне, добра су им била сва средства, и они доста нису презали ни од једнога. Знајући за изреку: »Када главу укинеш тијелу, у мукама издишу членови«, они су сву ватру оборили на првике странкине. Г. Пашкић и

г. Ст. Протић узети су нарочито на око и њима лично били су управљени најјачи ударци, а нарочито г. Стојану Протићу, који им је лично био најопаснији и који, у у осталом, није показивао баш ни најмање воље да према њима има каквих било обзира. У тим се нападима ишло толико далеко да је један од официра из организације (мајор А. Благојевић) позвао г. Протића, као министра, на двобој!

Балкански рат, као што је било сасвим природно, изазвао је многа питања о којима је требало мислити и која је требало решавати. Он је дао доста брзге и посла не само Влади, већ и свима радницима на свима пољима политичкога и културнога живота. Поред стварних питања, као што су: уређење нових области, довођење у ред државних финансија, уређење веза са суседним и другим државама и. т. д., у Србији је у јавном политичком животу настало такво стање да се чинило многим као да ће морати да се изврши и друго, ново, груписање политичких странака. Стога су и Влада и сви јавни радници у Србији имали веома много да мисле и да раде. Међу многим питањима било их је и врло осетљивих, која су задржала непосредно у интересе појединаца или појединих класа (на пр. питање о инвалидској помоћи у рату онеспособљеним ратницима и породицама погинулих), а о којима је требало полако и свестрано размислити и решавати их хладно и солидно. О многим том питањима појавиле су се одмах разнолике теорије и гледишта енергично бранена и у новинарству и у народној скупштини. Разуме се да је и Влада о свему томе имала и своје гледиште, које се није увек слагало са онима из новина или у Народној Скупштини. С тога су дискусија и борба биле неминуовне, и оне су настале и вођене су енергично и упорно.

Ово је стање за људе из поменутог завереничког друштва било врло zgodно. Они су то одмах увидели и настали су свим силама да га искористе за себе и своје намере а против владе и владине странке. А за такав рад они су тада имали и нешто искуства и вештине, више него 1911. године, те су у свом послу успевали далеко више него онда. Они су, пажљиво кријући своје друштво а вешто и систематски, утичући на поједине политичке људе, успевали да у расправу појединих питања унесу што више жучности, личних и партијских елемената, да решење тих питања заведу и спрече, па да за све то кривицу после баце на владу и њену странку.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Француски коминике

Париз, 5 октобра

Французи су извршили, напенада, два напада источно од Ремса у области Бурге...

Енглески коминике

Лондон, 5. октобра

Непријатељска артиљеријска активност северо-источно од Ипра. Активност наше артиљерије на борбеном фронту и даље траје.

Товап је јак пожар. У ваздушној борби наши су авијатичари оборили два немачка аероплана...

Италијан. коминике

Рим, 5. октобра

Јужно од Морија непријатељ је напао наша предња одељења али је био одбијен. Заробљено је неколико војника.

Далеко би нас одвело када бисмо овде споменули све оно што су они разним путевима, само не отворено и јавно, тада предузимали, радили и урадили. Можемо рећи само толико да није било питања, којим су се тада бавили...

СЛОБОДА МОРА

Како је Немци замишљају

Лондон, 5. октобра

Немачко колонијално друштво, које ужива велики глас у Немачкој, објавило је про...

ТУРСКИ ОДГОВОР

— Текст отоманске ноте —

Женева, 5. септембра

Писмо, које је султан упутио Папи као одговор на његову ноту гласи:

«Са осећањем високе цене и дубоке симпатије примили смо к знању апел Ваше Светости, који је учинила да заврши садашњи рат и поврати мир и слогу међу народима.

Ми смо били принуђени да се боримо за своју независност, као и за слободно развиће своје земље. Наш циљ састоји се поглавито у одбрани нашег потпуног и неограниченог суверенитета на свима територијама наших народних граница.

да регулишу правично питање слободе мора, која су зајединичко добро свих народа и да се одстране коначно и деје о превласти. Од највеће нам важности јеспредлог о међународном и обавезном суду арбитраже.

Тако ми мислимо, да предлози Ваше Светости садрже чврсте основе за уређење садашњег конфликта и за успостављање општег и трајног мира.

Нека Свемогући одржи увек Вашу Светост у племенитости душе, нека Свемоћни чува увек Вашу Светост под својим божанским окриљем.»

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Лима. — Парламенат републике Перу изгласао је са 105 противу 6 гласова прекид дипломатских односа са Немачком.

Монтевидео. — Парламенат републике Уругваја изгласао је прекид дипломатских односа са Немачком са 74 противу 23 гласа.

Лондон. — Пристаниште Монтевидео биће употребљено за базу за снабдевање Савезничке флоте која оперише у Атланском океану.

Цирих. — Пруски министар војни, генер. фон Штајн, као и сви шефови војске, објављују у листовима апеле народу, да уписују 7-ми ратни зајам.

Цирих. — Леш немачког авијатичара Фоса, који је према немачким коминикима оборио 49 аероплана, нађен је код Ипра. Погињу је у борби са једним од најбољих британских pilota.

Вазел. — Немачки листови потврђују, да је Гинер био рањен у главу и да је у паду сломио ногу и једно плеће. Немци су га хтели сахранити на месту, где је погинуо, али нису могли услед јаког пушкарања.

Повећање војничких плата

По поузданим обавештењима Краљевска је Влада приликом свог бављења у Солуну решила и питање о повећању војничких плата.

По донетој одлуци од сада ће имати:

Редови и каплари по десет динара, поднаредници по двадесет и наредници по тридесет динара.

Повишица се односи само на војнике у ватри, где спадају и кадровци.

Како међутим, сада не располажемо ни са каквим другим финансијским изворима до одређене суме коју нам савезници стављају на расположење и како је иста била већ ангажована на досадашње редовне издатке, то се морамо претрпнати уштедама по разним буџетским партијама.

Ну пошто се један део потребне суме за повећање војничких плата није могао покрити ни тим уштедама, то је одлучено, да се до те суме смање дневнице чиновника и новчана храна извесних официрских категорија у позадини.

Господин Министар Војни донеће детаљно решење по тој ствари.

На овај је начин омогућено нашим борцима и творцима проширене отаџбине и боље будућности српском народу, да у садашњим тешким приликама могу задовољити своје најнужније потребе.

Братска помоћ

Управа горно-дњепарског среза у Русији послала је преко нашег петроградског посланства 500 рубаља као прилог за пострадале од рата у Србији.

Ова братска помоћ додеће се пострадалим Битољцима.

Бомбардовање Битоља

И јуче је непријатељ безразложно тукао својом артиљеријом Битољ, избацивши 268 граната развог калибра.

Поред материјалне штете има и две жртве у грађанству.

Судија Великог Суда

Чедомир Радовић јавни правозаступник, постављен је за судију Великог Суда у Скопљу, сада са седиштем на Крфу.

Пензионисан

Бранислав Перунчић, начелник срески, стављен је у пензију.

Отпуштени

Прока Пајевић, Велимир Филиповић и Добросав Кандић, полицијски писари, отпуштени су из државне службе.

За наше инвалиде

Божидар Кретић ср. начелник и Таназије Кретић рез. артиљ. капетан, приложили су преко нашег уредништва 50 франака инвалидском фонду, да се тај новац раздели најсиромашнијим инвалидима, у знак спомена на годишницу од смрти њихова брата Михаила Кретића, учитеља на Сталаћа и рез. шпоручника, који је храбро погинуо 29-ог септ. прошле године на Ровској коси. Нека им је хвала и од наше стране.

Уханшен митрополит

Из Атине јављају да је духовни суд осудио бившег атинског митрополита Теоклеса и бившег владика у Лариси Арсена на две године затвора у једном манастиру. Још три владике осуђени су на мање казне.

Српско Трговачко Друштво

Обавља све банкарске послове. Врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима.

Прима новац на штедњу и чување.

Канцеларија се налази у улици Александра Великог бр. 7, у згради хотела «Кавалак», преко пута бив. грчке централне поште.

Помен

У суботу 7. ов. м-ца у 10 часова пре подне далаћу четрдесето-дневни помен свом покојном брату, п.п. пуковнику Душану И. Радосављевићу у цркви Св. Саве у Солуну.

Пуковник Милан И. Радосављевић.

Српска књижара

Српска књижара М. Ристивојевића налази се привремено у кијоску «Атласа», на улазу парка Бела Кула идући од Олимпоса, на самом шеталишту поред мора. Препоручује поред осталих српских књига «Енглескињу у српској војсци»; «Доживљаје наредника Миладина» са сликама; «На рекама Маџедонским»; Свеске са претреса; Мапе ратних фронтова; Колекцију дописних карата са сликама српског повлачења кроз Арбанију. Разне речнике и граматике за учење страних језика.

Захвалност

Еталина Руска Команда, предала је преко свога команданта целокупне Руске војске и солунске базе у Солуну, Генералном Консулату Краљевине Србије франака 44.75, на име прилога за пострадале српске избеглице од пожара.

Племеним дародавцима Ген. Консулат изјављује и овим путем своју урдну захвалност. Бр. 5289.

Позивају се

Господин Сава Рабреновић вапреди архиепископски намесник позива се да дође у канцеларију Владних Комесара, ради хитног посла.

Из канцеларије Владних Комесара бр. 4417, 4 октобра 1917 г. Солун.

Објаве

Д-р Александар Штрала, зубни лекар из Битоља, са станом у улици «Аетроракиса» бр. 14, близу цркве «Ахија Тријада», известио је Владне Комесаре, да ће сваког Српског избеглицу, Кога Комесари њему упуте као сиромашног бесплатно лечити: водити зубе, неговати вилице и друге послове; а у случају пломбирања зуба, наплатиће само употребљени материјал.

Предње се јавља Српским избеглицама ради знања.

Из канцеларије Владних Комесара 1 октобра 1917 год. бр. 4337. Солун.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Петроград, 5. — «Известица» званичан орган Совјета пише о немогућности за садашњу Русију да преговара са империјалистичком Немачком, и тражи да се браћи рускареволуцији одржавајући ратоборан дух у војци према плану генерала Верховског. «Новаја Жизни» Максима Горког, тражи трајаи и сигуран мир који ће постићи међународни пролетаријат борећи се противу империјализма.

Пириз, 5. — Административна комисија социјалистичке републиканске странке, изгласала је следећу резолуцију: «Републиканска странка дајте поверење грађанину Пенлевеу, члану странке, жали што влада настављајући политику народног јединства није јасно прецизирала своју политику, што је с нестрпљењем очекивала републиканска маса земље.»

Хелзингфорс, 5. — Сенат је израдио законски пројекат који предвиђа нов политички режим у Финској.

Буенос-Ајрес, 5. — Сматра се неизбежна оставка председника републике услед размимоилажења у мишљењу са интервенционистичким странкама.

Лондон, 5. — Према извештајима из Вашингтона Немци се спремају да скрате фронт повлачећи се на западном и источном делу Фландрије и у северној Француској. Код Рубеа и Туркоена они се на западном и источном делу Фландрије добиле су наредбу да покажу своје машине.

Лондон, 5. — Јављају из Амстердама «Тајмсу»: Односно распре, која је избила између Михаелиса и Килмана овде се мисли, да је то само при-

видна ствар. Постоји уверење, да немачка влада из својих парочитих циљева допушта штампи да ту тему експлоатише. Михаелис и Килман су само штит, иза кога се закљача влада.

Лондон, 5. — Поводом забране извоза песка и шљунка из Енглеске за Холандију, којим су се служили Немци за војне радове доноси амстердамски «Телеграф» извештај својих дописника у Белгији, да је Рулер на 5 км. од фронта везан са Лисом једним каналом, којим лађе преносе шљунак и песак из Гана у Анвер. Цивилна лица врше истовар. Одатле се шаље на фронт Пелкапела и употребљује за бетонске радове.

Париз, 5. — На социјалистичком конгресу у Бордоу, после више говорника узео је реч г. Албер Тома и рекао: «Француски социјализам умете и у будуће као и пре да осујети непријатељске маневре, ако би немачка влада покушала да удари на социјалистичке редове. «Он је за тим истакао, колико су Француски социјалисти вољни и способни да раде за народну одбрану.

Лондон, 5. — Дописник «Тајмса» у Штокхолму телеграфише: Г. Веден, вођа шведских либерала решио је да образује коалициони кабинет у коме ће бити представљене две странке. Према коментарима шведске штампе ова комбинација има неонатан успех. Г. Брантинг, вођа социјалиста биће, вероватно, министар у кабинету.

Са нашег фронта

Српски званичан извештај Солун, 5. октобра 4. октобра обична ватрена активност.

„Авала“

Пошто ми је изгорела пређашња кафана, отворио сам кафану «Авалу» у ул. Мелас бр. 21 (до финансијске делегације).

Кафана је снабдевена чистим пићем и одличном српском кафом. Послуга брза и гачна. Цене умерене. — Максим Милошевић, избеглица из Битоља.

ПАЖЊА

У ујарској радњи Томе Стајића, спрџу бив. хотел «Телеграф» могу се одмах купити ове књиге:

- 1.) «Мали Паризани», одлична лектира са конверзацијом, за оне који уче француски језик — цена 5 драхми; 2.) «Доживљаји наредника Миладина», са илустрацијама подига наше храбре војске за време одступања преко Албаније — цена 3 драхми; 3.) «Хава» Хуени роман полског писца К. Сенцијенића; цена 3 драх. 4.) Граматика француског и енглеског језика од В. Петровића по чувеној методи Ота Сауера. Цена 6.50 драхми. 1-3

Своје богато стовариште свију намиришца

Конзерви, вина, коњака, комоовице, вермута, ликера, шампањера, минералне воде Виши и т. д., препоручује

Путнички базар СРПСКИ МАГАЦИН Солун, преко пута 1-10 главне железничке станице

Одговорни уредник Бошко Богдановић

Штампарија «Велика Србија»